

Dosarul nr. 2ra-1956/18

prima instanță: Judecătoria Bălți (Diana Stănilă)

instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (Elena Grumeza, Natalia Chircu, Stela Procopciuc)

ÎNCHEIERE

21 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului declarat de Boris Coca, reprezentat de avocatul Nadejda Pîrlițanu,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva lui Boris Coca cu privire la încasarea sumei,

împotriva deciziei din 24 aprilie 2018 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a respins apelul declarat de Boris Coca și s-a menținut hotărârea din 31 martie 2015 a Judecătoriei Bălți, prin care s-a admis acțiunea depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale,

constată:

La 27 iunie 2014, Casa Națională de Asigurări Sociale (denumirea prescurtată CNAS) a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Boris Coca cu privire la încasarea sumei.

În motivarea acțiunii a menționat că, în perioada 01 decembrie 1999 – 01 aprilie 2011, Boris Coca a beneficiat nelegitim din partea CNAS de pensia de invaliditate de gr. 2, cauzând astfel bugetului național un prejudiciu material în sumă de 121 422,08 lei.

În acest sens, reclamanta a invocat că, la momentul stabilirii lui Boris Coca a pensiei respective, ultimul a tăinuit faptul că este beneficiar și de pensia pentru vechime în muncă din partea Ministerului Apărării, începând cu 01 august 1996.

Astfel, prin prisma art. 11 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 cu privire la pensiile de asigurări sociale, Boris Coca nu era în drept să beneficieze concomitent de 2 categorii de pensii, una din partea Ministerului Apărării și alta din partea CNAS, însă urma să opteze doar pentru una singură.

Prin urmare, având în vedere că Boris Coca a încălcat prevederile art. 11 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 respectiv și a beneficiat ilegal de pensie de invaliditate de gr. II, acesta este obligat să ramburseze suma bănească primită nelegitim cu titlu de pensie.

Mai mult ca atât, prin cererea din 18 mai 2012, Boris Coca și-a asumat obligațiunea de a rambursa benevol suma de 121 422,08 lei, însă până la depunerea

cererii de chemare în judecată a restituit doar 13 000 de lei, ultima plată fiind efectuată în luna noiembrie 2012. Respectiv, datoria acestuia constituie 108 422,08 lei.

În această ordine de idei, atât Casa Teritorială de Asigurări Sociale Bălți, cât și CNAS au înaintat lui Boris Coca somație privind achitarea benevolă a acestei datorii, însă acestea au fost ignorate de către pârât.

Reclamanta Casa Națională de Asigurări Sociale a solicitat încasarea de la Boris Coca în beneficiul său a sumei de 108 422,08 lei, ca pensie de care beneficiat nelegitim.

Prin hotărârea din 31 martie 2015 a Judecătoriei Bălți (vol. I, f.d. 93-94 recto-verso) s-a admis acțiunea depusă de CNAS și s-a încasat de la Boris Coca în beneficiul acesteia suma de 108 422,08 lei, cu titlu de restituire a pensiei primite necuvenit, și suma de 160 de lei, cu titlu de compensare a cheltuielilor de judecată. Totodată, s-a încasat de la Boris Coca în beneficiul statului suma de 3 252,66 de lei cu titlu de taxă de stat.

Prin decizia din 29 februarie 2016 a Curții de Apel Bălți (vol. I, f.d. 163, 164-166 recto-verso) s-a admis apelul declarat de Boris Coca, s-a casat hotărârea din 31 martie 2015 a Judecătoriei Bălți și s-a emis o hotărâre nouă, prin care s-a respins ca fiind tardivă acțiunea depusă de CNAS.

Prin decizia din 13 iulie 2016 a Curții Supreme de Justiție (vol. I, f.d. 180-187) s-a admis recursul declarat de CNAS și s-a casat decizia din 29 februarie 2016 a Curții de Apel Bălți, cauza fiind restituită la rejudecare în instanța de apel.

În consolidarea soluției sale, instanța de recurs a reținut că, instanțele inferioare nu au verificat și constatat pentru care anume perioadă a restituit suma de 13 000 de lei din cea de 121 422,08 lei pretinsă ca pensie necuvenită pentru perioada 01 decembrie 1999 – 01 aprilie 2011. Or, această circumstanță este esențială pentru stabilirea momentului nașterii dreptului la acțiune, deoarece CNAS pretinde restituirea unei sume achitată pentru o perioadă de 11 ani.

Prin decizia din 06 decembrie 2016 a Curții de Apel Bălți (vol. I, f.d. 207, 208-214) s-a respins apelul declarat de Boris Coca și s-a menținut hotărârea din 31 martie 2015 a Judecătoriei Bălți.

Prin decizia din 20 decembrie 2017 a Curții Supreme de Justiție (vol. II, f.d. 39-43) s-a admis recursul declarat de Boris Coca, reprezentat de avocatul Nadejda Pîrlițanu și s-a casat decizia din 06 decembrie 2016 a Curții de Apel Bălți, cauza fiind restituită la rejudecare în instanța de apel.

În consolidarea soluției sale, instanța de recurs a reținut că, rejudecarea cauzei în ordine de apel nu a avut un caracter contradictoriu, deoarece apelantul Boris Coca nu a fost înștiințat, în modul stabilit de lege, despre data, locul și ora examinării cauzei, circumstanță care l-a lipsit de posibilitatea de a-și apăra drepturile sale în fața instanței.

Prin decizia din 24 aprilie 2018 a Curții de Apel Bălți (vol. II, f.d. 72, 73-76 recto-verso) s-a respins apelul declarat de Boris Coca și s-a menținut hotărârea din 31 martie 2015 a Judecătoriei Bălți.

Prima instanță și instanța de apel și-au întemeiat soluțiile adoptate pe dispozițiile art. 2 alin. (1), art. 9, art. 11 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat; pct. 54 din Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat și

alocațiilor sociale de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 929 din 15 august 2006; art. 267 alin. (1), art. 272 alin. (1), art. 277 alin. (1) lit. b) din Codul civil.

În consolidarea soluțiilor sale, Judecătoria Bălți, și Curtea de Apel Bălți au constatat că, Boris Coca dispunea de dreptul la pensie pentru limită de vârstă, obținut de la Ministerul Apărării începând cu 01 august 1996, și de dreptul la pensie de invaliditate de la CNAS, începând cu 01 decembrie 1999.

Respectiv, instanțele inferioare au conchis temeinicia acțiunii, deoarece în perioada 01 decembrie 1999 – 01 aprilie 2011, Boris Coca a beneficiat nelegitim de două pensii, deși, prin prisma art. 11 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 trebuia să opteze doar pentru una din cele două categorii de pensii obținute.

În partea termenul de prescripție a acțiunii, instanța de apel a notat că CNAS a aflat la 01 aprilie 2011 despre faptul că Boris Coca a beneficiat concomitent de două categorii de pensii (vol. I, f.d. 8). Respectiv, dreptul la acțiune a acesteia s-a născut la 01 aprilie 2011. Mai mult decât atât, Boris Coca a întreprins măsuri, prin care a demonstrat că recunoaște acțiunea, mai exact efectuând achitări în sumă totală de 13 000 de lei în contul stingerii datoriei, ultima plată datând cu 06 noiembrie 2012. Prin urmare, cererea de chemare în judecată fiind depusă la 27 iunie 2014, s-a considerat a fi în interiorul termenului de prescripție de trei ani.

La 13 iulie 2018, Boris Coca, reprezentat de avocatul Nadejda Pîrlițanu, a declarat recurs împotriva deciziei din 24 aprilie 2018 a Curții de Apel Bălți (vol. II, f.d. 81-87, 96).

În motivarea recursului a invocat neaplicarea unei legi care trebuia să fie aplicată, și anume a Legii nr. 909 din 30 ianuarie 1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl, și a art. 49 și art. 54 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993.

În acest sens, a menționat că instanța de apel nu a ținut cont de faptul că Boris Coca a fost concediat din Ministerul Apărării în legătură cu disponibilizarea statelor, fiindu-i calculată pensia pe linia Ministerului Apărării pentru vechime în muncă, în cuantum de 50 procente, în conformitate cu art. 13 și 14 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993.

Ulterior, în anul 1999, din cauza înrăutățirii stării de sănătate, comisia DDCM i-a stabilit a II-a grupă de invaliditate, din motiv că este participant al lichidării consecințelor avariei de la CTE Cernobîl. Concluzia Comisiei DDCM a fost trimisă CNAS, care cunoștea de faptul că recurentul este pensionar al Ministerului Apărării, și era obligată să transmită certificatul CCM pentru a fi anexat la dosarul lui personal păstrat la direcția pensii a Ministerului Apărării. Însă, CNAS a indexat pensia de invalid, participant al lichidării avariei de la Cernobîl.

Totodată, CNAS și-a depășit atribuțiile stabilindu-i o pensie pentru categoria militarilor care au satisfăcut serviciu prin contract.

Respectiv, recurentul a invocat că prin prisma art. 22 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, Boris Coca avea dreptul de a beneficia de o pensie în cuantum de 75 % ca veteran de război. Astfel, faptul că în perioada anilor 1999 – 2011 a beneficiat de pensie în cuantum de 50 % în loc de 75 % exclude prejudiciul cauzat statutului, deoarece diferența de 25 % dintre cuantumul pensiei pentru vechime în muncă și cuantumul pensiei ca veteran de război a fost compensată prin achitarea pensiei de invaliditate.

Succesiv, recurentul a invocat că instanța de apel eronat a aplicat prevederile

art. 11 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998, deoarece acestea modificări au fost operate prin Legea din 358 din 31 iulie 2003, iar decizia CNAS privind stabilirea pensiei datează cu 10 ianuarie 2000.

La fel, au fost interpretate și aplicate eronat dispozițiile Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998, deoarece conform art. 9 al acesteia, în sistemul public se acordă următoarele categorii de pensii: pensie pentru limită de vârstă, pensie de invaliditate, pensie de urmaș.

În speță, însă, Boris Coca nu beneficiază de la Ministerul Apărării de pensie pentru limită de vârstă, ci pentru vechime în muncă. Respectiv, prin prisma Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998, Boris Coca nu a beneficiat de două pensii concomitent.

În această ordine de idei, recurentul Boris Coca, reprezentat de avocatul Nadejda Pîrlițanu, a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei din 24 aprilie 2018 a Curții de Apel Bălți și a hotărârii din 31 martie 2015 a Judecătorei Bălți, cu pronunțarea unei hotărâri noi, prin care să fie respinsă integral acțiunea depusă de CNAS.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul de admisibilitate al Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil, din motivele ce succed.

Articolul 431 din Codul de procedură civilă consemnează în alineatul (2) că, asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs

consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Conform articolului 433 din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4);

a¹) recursul este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 429 alin. (5);

b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434;

c) persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare;

d) recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat.

Prin prisma art. 434 în alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

În conformitate cu art. 111 alin. (3) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

Instanța de recurs atestă că, din conținutul avizului de recepție DS3118054027AS (vol. II, f.d. 78) rezultă că avocatul Nadejda Pîrlițanu a recepționat la 17 mai 2018 decizia 24 aprilie 2018 Curții de Apel Chișinău. Respectiv, prin prisma art. 434 în alin. (1) coroborat cu art. 111 alin. (3) din Codul de procedură civilă, în speță, termenul de exercitare a dreptului de a ataca în ordine de recurs decizia instanței de apel a început să curgă la 18 mai 2018, termenul limită fiind 18 iulie 2018, ora 24.00.

În această ordine de idei, se constată că, în speță, calea de atac a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost predată oficiului poștal la 13 iulie 2018 (vol. II, f.d. 96).

In concreto motivelor inserate în cererea de recurs, completul de admisibilitate le apreciază ca fiind lipsite de substanță și care nu pot fi acceptate. Or, conform prevederilor art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs trebuie să fie dactilografiată și trebuie să cuprindă esența și temeiurile recursului, argumentul ilegalității deciziei atacate, solicitările recurentului, propunerile respective.

Analizând cuprinsul cererii de recurs depuse de Boris Coca, reprezentat de avocatul Nadejda Pîrlițanu, completul de admisibilitate evocă faptul că argumentele invocate în recurs, în esența lor, sunt similare alegațiilor inserate în cererile de apel (vol. I, f.d. 105-106, 118-119) și a explicațiilor date de aceștia în cadrul ședinței de judecată în instanța de apel (vol. II, f.d. 70-71 recto-verso). Astfel se deduce că cererea de recurs *de facto* este o transpunere a motivelor din cererea de apel. Prin urmare, acestea nu pot fi reținute de către completul de admisibilitate, deoarece recursul împotriva deciziei instanței de apel este o cale de atac de drept, vizând în exclusivitate legalitatea actului de dispoziție contestat.

La acest capitol, instanța de recurs atestă că recurentul nu a evidențiat în

cererea de recurs formulată memoriul ilegalității și netemeinicii deciziei recurate, limitându-se doar la reiterarea unor circumstanțe care au fost supuse examinării în ordine de apel.

În acest sens, urmează a se evidenția faptul că nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de nelegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Astfel, este de menționat că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici care, circumscrise fiind motivelor de recurs îngăduite de lege, sunt de natură a învedera nelegalitatea hotărârii.

În această ordine de idei, instanța de recurs constată că, argumentele invocate în cererea de recurs, după esența lor, pot fi încadrate în temeiul prevăzut de art. 386 alin.(1) lit. b) din Codul de procedură civilă, aplicabil doar procedurii de apel și nu se regăsesc în art. 432 din Codul de procedură civilă, aplicabil recursului. Ba mai mult ca atât, acestea au fost deja supuse examinării și aprecierii de către instanța de apel prin prisma art. 130 din Codul de procedură civilă, fiindu-le oferite concluziile de rigoare și, prin urmare, nu urmează a fi reiterate în ordine de recurs.

Ipotezele relevate certifică în mod clar caracterul lipsit de substanță al recursului declarat, deoarece Boris Coca, reprezentat de avocatul Nadejda Pîrlițanu, nu a invocat niciun argument plauzibil în vederea justificării ilegalității deciziei instanței de apel. Astfel, se evidențiază caracterul declarativ al recursului, deoarece este lipsit de conținut și desprinde simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanțele inferioare, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului.

În acest sens, completul reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (Doorson împotriva Olandei, 26 martie 1996, §67). La acest capitol instanța de recurs reține că recursul declarat de Boris Coca, reprezentat de avocatul Nadejda Pîrlițanu, nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, ce ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, iar ca urmare nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, fiind lipsit de șanse de succes și nu este capabil să ofere îndreptarea situației din decizia recurată.

Subsidiar, completul de admisibilitate relevă că prezenta cerere de recurs a fost depusă după ce Boris Coca a avut posibilitatea de a fi auzit de o instanță de fond și de o instanță de apel, fiecare dintre care a avut deplină jurisdicție (a se vedea mutatis mutandis „Levages Prestations Services” împotriva Franței, cererea nr.21920/93 din 23 octombrie 1996, §48-50).

Prin urmare, instanța de recurs apreciază că recurentului i-a fost asigurat

dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzit combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când nu există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 §1 din CEDO, rezultă că participanții au reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le considerau necesare în vederea apărării punctului său de vedere (Blücher împotriva Cehiei, cererea nr.58580/00 din 11 aprilie 2005, §65-67)

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că instanța de apel a examinat cauza sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, a aplicat și interpretat elocvent normele de drept material și procedural, iar argumentele invocate în recurs nu se încadrează în temeiurile prevăzute de art.432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, în unanimitate, ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Boris Coca, reprezentat de avocatul Nadejda Pîrlițanu, împotriva deciziei din 24 aprilie 2018 a Curții de Apel Bălți, în baza art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Boris Coca, reprezentat de avocatul Nadejda Pîrlițanu, împotriva deciziei din 24 aprilie 2018 a Curții de Apel Bălți, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva lui Boris Coca cu privire la încasarea sumei.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Victor Burduh

Nina Vascan